

Virginia Woolf

25 Ocak 1882'de Londra'da doğdu. Babası Leslie Stephen saygıdeğer bir tarihçi, yazar ve eleştirmendi; Woolf, bu sayede dönemin önde gelen sanatçılarıyla bir arada büyüdü. Annesinin 1895'teki ölümü, yaşamı boyunca devam edecek çalkantılı ruh halinin başlangıcı oldu. 1904'te babasının da ölmesi üzerine kardeşleriyle birlikte Bloomsbury'e taşındı ve cinsellikle ilgili özgürlükçü düşünceleriyle de bilinen Bloomsbury Topluluğu'na katıldı. İlk kitabı *Dışa Yolculuk* 1915'te yayımlandı ve büyük yankı uyandırdı. 1917'de Leonard Woolf ile kurdukları Hogarth Press adlı yayınevinde T.S. Eliot ve Henry Green gibi yazarların yapıtlarının yanında kendi kitaplarını da yayımladı. İngiliz dilindeki en yenilikçi yazarlardan biri olarak kabul edilen Woolf, bilinçakışı tekniğinin en başarılı örneklerini verdi. *Perde Arası* adlı son romanını tamamladıktan sonra bunalıma girdi ve 28 Mart 1941'de ceplerine taş doldurarak Ouse Nehri'nde intihar etti. Başlıca yapıtları: *Dışa Yolculuk*, *Jacob'un Odası*, *Mrs. Dalloway*, *Deniz Feneri*, *Orlando*, *Kendine Ait Bir Oda*, *Dalgalar*, *Yıllar*, *Perde Arası*.

Alev (Kerimoğlu) Bulut

1985 yılında Hacettepe Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. 1989-1992 yılları arasında ABD'de bulundu. Gazi Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi'nin ardından 1996 yılından bugüne İstanbul Üniversitesi'nde öğretim elemanı olarak görev yapıyor. *Çeviride Dil ve Metin* (2003), *Basından Örneklerle Çeviride İdeoloji*, *İdeolojik Çeviri* (2008), *Tercüme Hatası!?* (2015) ve *Türkiye'de Futbol Çevirmenliği* (2018) başlıklı dört kitabı, makale ve denemeleri ile çeşitli yayınevlerine yapılmış yirmi beş kitap çevirisi var. Çevbir ve Çeviri Derneği üyesi.

Virginia Woolf
Pazartesi ya da Salı

Notos Kitap 089

Edebiyat 058

Öykü

©Notos Kitap Yayınevi, 2013

Özgün adı *A Haunted House and Other Short Stories* olan bu kitap
1921'de yayımlanan *Monday or Tuesday* adlı öykü kitabına
Leonard Woolf'un eklediği öykülerle oluşturulmuştur.

Birinci Basım Ekim 2013

İkinci Basım Şubat 2020

ISBN 978-605-5904-75-3

Sertifika 16343

Editör

Tuğba Eriş

Kapak Tasarımı

E S Kibele Yarman

Maurice Blanchot, "İfritin Yapamadığı: Çağrı" yazısını
Fransızcadan çeviren Şule Çiltaş
Maurice Blanchot, *Le Livre à venir* © Gallimard, 1959

Öykülerdeki Resimler

Vanessa Bell

Notos Kitap Yayıncılık Eğitim Danışmanlık

ve Sanal Hizmetler Tic. Ltd. Şti.

Ömer Avni Mahallesi, Prof. Dr. Tark Zafer Tunaya Sokak

No: 11/6 Gümüşsuyu, Beyoğlu İstanbul

0212 243 49 07

www.notoskitap.com

facebook.com/NotosKitap

twitter.com/NotosKitap

Baskı ve Cilt

Optimum Basım

Tevfikbey Mahallesi, Dr. Ali Demir Caddesi

No: 51/1 34295 Küçükçekmece İstanbul

0212 463 71 25

Sertifika 41707

Virginia Woolf

Pazartesi ya da Salı

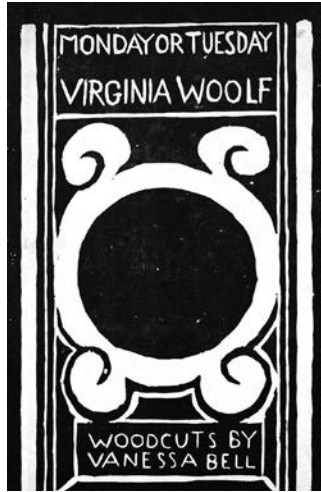
İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN
Alev Bulut

Öykü

İçindekiler

9	Önsöz Leonard Woolf
11	Perili Ev
15	Pazartesi ya da Salı
17	Yazılmamış Bir Roman
33	Yaylı Çalgılar Dörtlüsü
40	Kew Bahçeleri
49	Duvardaki Leke
59	Yeni Elbise
70	Avcılar
80	Lappin ile Lapinova
91	Katı Cisimler
100	Aynadaki Kadın
107	Düşes ile Kuyumcu
116	Varoluş Anları
125	İnsanlık Sevgisi
133	Projektör
139	Miras
148	Ayrı Dünyalar
156	Özetle...
161	İfritin Yapamadığı: Çağrı Maurice Blanchot
174	Kronoloji

Pazartesi ya da Salı'nın ilk basımına Vanessa Bell tarafından yapılan kapak, Hogarth Press, 1921.

ÖNSÖZ

Leonard Woolf

Virginia Woolf'un yaşarken basılı tek kısa öykü kitabı olan *Pazartesi ya da Salı* (*Monday or Tuesday*), *Perili Ev*'den (*A Haunted House*) yirmi iki yıl önce 1921'de yayımlanmıştı. Woolf yaşamı boyunca ara ara kısa öyküler yazmıştır. Aklına ne zaman bir fikir gelse kaba bir taslak halinde karalayıp çekmecesine atmayı alışkanlık edinmişti. Sonra bir yayıncı ondan bir öykü ister, onun da ruh hali yazmaya uygun olursa (çoğunlukla olmazdı) çekmecedeki bir taslak çıkarıp yeniden, bazen defalarca yazardı. Bazen de bir roman yazarken zihnini başka bir şeyle uğraşarak dinlendirmeye karar verip ya bir eleştiri yazar ya da kısa öykü taslaklarından biri üzerinde çalışırdı.

Ölümünden kısa bir süre önce *Pazartesi ya da Salı*'yı yeniden basmak ya da yeni bir derleme öykü yayımlamak konusunda sık sık konuşur olmuştuk. Sonunda Virginia 1940'ta yeni bir öykü kitabı hazırlamaya, öykülerin çoğunu da öncelikle *Pazartesi ya da Salı*'dan almaya karar verdi. Dergilerde daha önce yayımlanmış ve henüz yayımlanmamış olan öykülerinden de katacağı. Aslında düşüncemiz 1941'de eleştiri yazılarını, 1942'de de öykülerini derleyip basmaktı.

Bu kitapla ben onun dileğini yerine getirmeye çalıştım. *Pazartesi ya da Salı*'da yayımlanmış sekiz öyküden altısını seçtim. Kitaba almadığım iki öyküye, "Bir Topluluk" ("A Society") ve "Mavi ve Yeşil"e ("Blue and Green") gelince; Virginia bunlardan ilkinin yeni kitaba almayı düşünmüyordu, ikincisini almak istemediğine de ben eminim. Ardından 1922-1941 yılları arasında çeşitli dergilerde yayımlanmış altı öyküsünü seçtim, bunlar: "Yeni Elbise" ("The New Dress"), "Avcılar" ("The Shooting Party"), "Lappin ile Lapinova" ("Lappin and Lapinova"), "Katı Cisimler" ("Solid Objects"), "Aynadaki Kadın" ("The Lady in the Looking Glass") ve "Düşes ile Kuyumcu" ("The Duchess and the Jeweller"). Son olarak da hiç yayımlanmamış altı öykü seçtim. Aslında bunlardan "Varoluş Anları"nın ("Moments of Being") yayımlandığını hatırlıyorum ama elimizde bunu belgeleyen bir yayın yok, ben öyküyü özgün daktilo metninden bastım. Bu son gruptaki öyküleri basmakta kararsız kaldığımı söylemeliyim. "Varoluş Anları" ve "Projektör" ("The Searchlight") dışında hiçbirini Virginia tarafından son haline getirilememişti. Eminim o yayımlanmadan önce bunların üzerinde daha çok çalışacaktı. Yine de bu az işlenmiş dört öykü de yazarın ilk taslak aşamasından geçmiş öykülerdir.

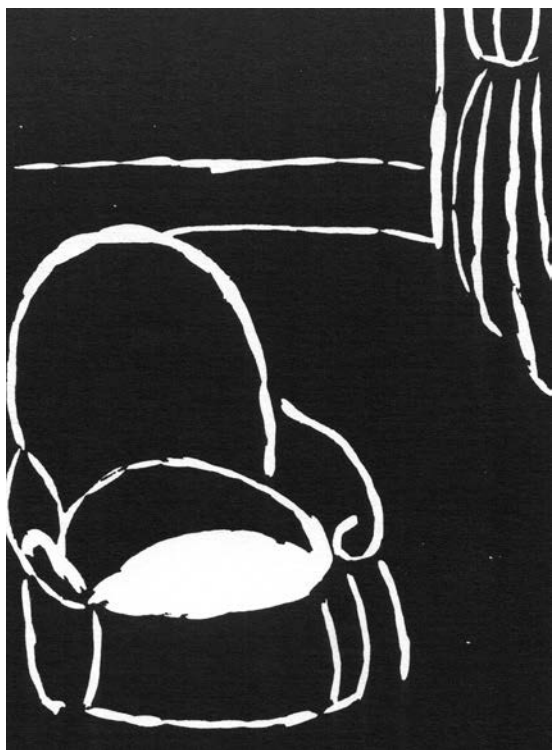
PERİLİ EV

Ne zaman uyansanız kapanan bir kapı duyardınız. El ele odadan odaya dolaşan, şurayı kaldırıp burayı açan, bir şey arayan – hayalet bir çift.

“Burada bırakmıştık,” dedi kadın. Erkek ekledi, “Evet ama burada da.” “Yukarıda,” diye mırıldandı kadın. “Ve bahçede,” diye fısıldadı erkek. “Yavaş,” dediler, “yoksa uyandıracacağız.”

Oysa uyandırdığınız filan yoktu. Kesinlikle. “Onu arıyorlar; perdeyi çekiyorlar,” deyip bir iki sayfa daha okunabilirdi. “İşte buldular,” denebilirdi emin, kalemi satır bitimine dayayıp. Sonra okumaktan yorulunca insan kalkıp gözleriyle görebilirdi, bomboş evi, açık kapıları, keyifle uğurdayan güvercinleri ve çiftlikten gelen harman dövme makinesinin uğultusu dışındaki sessizliği. “Peki, ben buraya niçin girmiştim? Ne bulmak istiyordum?” Elleri boştu. “Belki de yukarıdadır?” Elmalar tavan arasındaydı. Ve tekrar aşağıya; bahçe her zamanki sessizliğinde, yalnızca kitap çimenlerin üzerine düşmüş.

Ama oturma odasında bulmuşlardı onu. Kimse görememişti doğal olarak. Camlardan elmalar, güller yansıyor; bütün yapraklar yeşil görünüyordu camda. Oturma odasında dolanırlarken elma yalnızca sarı yüzünü gösteriyordu. Bir

an sonra, kapı açılrsa, yerlere saçılmış, duvarlarda asılı oluyor, tavandan sarkıyordu – ne? Ellerim boştu. Halıdan bir ardıc gölgesi süzüldü, güvercin uğurtusunu sessizliğin en derin kuyularından çekip çıkardı. “Tamam, tamam, tamam,” diye atıyordu evin yüreği usul usul. “Gömü saklı; odada...” yürek soluk soluğa duruyordu. Yoksa, gömü bu muydu?

Bir an içinde ışık soluklaşmıştı. Öyleyse dışarıda, bahçede mi? Ağaçlar güneşin kol gezen ışınlarını gölgeliyordu. Öylesi güzel, öylesi eşsiz ve dingin derinlere gömülmüş, aradığım ışık aslında hep camın ardında yanıyormuş. Ölüm camdı; ölüm aramızdaydı; önce kadına gelmiş, yüzlerce yıl önce bütün pencereleri sürgüleyerek evden ayrılmış; odalar karanlıkta kalmıştı. Erkek evi terk etti, kadını da, kuzeye gitti, doğuya gitti, güney semalarında yıldızları izledi; evi aradı, onu yamacın dibine atılmış buldu. “Tamam, tamam, tamam,” diye atıyordu evin yüreği coşkuyla. “Gömü sizin.”

Rüzgâr sokakları dövüyor. Ağaçlar bir o yana bir bu yana yatıyor. Ay ışığı yağmurda rastgele dökülüp saçılıyor. Ama lambanın ışığı tam pencereden geliyor. Mum sessiz sessiz yanıyor. Hayalet çift evin her köşesinde dolanıp camları arıyor, bizi uyandırmamak için fısıldaşarak mutlu günlerini arıyor.

“Burada yatardık,” diyor kadın. “Sayısız öpüşlerle,” diye ekliyor erkek. “Sabah uyanınca –” “Ağaçların arasındaki gümüş –” “Yukarıda –” “Bahçede –” “Yaz gelince –” “Kışın kar da –” Uzakta kapılar bir yüreğin atışı gibi hafifçe çarpılarak kapanıyor.

Yaklaşıyorlar, kapının eşliğinde duruyorlar. Rüzgâr esiyor, yağmur camdan gümüş damlalarını süzüyor. Gözlerimiz kararıyor, yanımızda ne adım sesleri duyuyoruz, ne de hayali pelerinini savuran soylu kadını görüyoruz. Erkek ellerini

fener ışığına siper ediyor. “Bak,” diyor soluk soluğa. “Derin uykudalar. Dudaklarında sevgi –”

Durup gümüş lambalarını üzerimize tutarak uzun uzun bakıyorlar bize. Öyle bir süre kalıyorlar. Rüzgâr yine geziniyor; alev cılız, titrek. Ay ışığının inatçı demetleri yeri, duvarı geçiyor ve donuk yüzleri; düşünceli yüzleri; uyuyanları gözleyen, onların gizli mutluluğunu arayan yüzleri bulup gölgeyor.

“Tamam, tamam, tamam” diye atıyor evin yüreği gururla. “Yıllar sonra –” diye iç geçiriyor erkek. “Yine buldun beni.” “Burada,” diye mırıldanıyor kadın, “uyurken; bahçede okurken; kahkahalar atar, tavan arasında elmalarla oynarken. Gömümüzü buralarda bırakmışız –” Yayıdıkları ışıktan gözkapklarını aralanıyor. “Tamam! Tamam! Tamam!” diye atıyor evin yüreği hızla. Haykırarak uyanıyorum. “Demek buymuş gömünüz? Yürekteki bu ışık.”

PAZARTESİ YA DA SALI

Balıkçıl miskin, kayıtsız, yolundan emin, boşluğu silke-ler gibi rahat kanat çırpışlarıyla aşağıdaki kilisenin üzerinden süzülüyor. Beyaz ve uzak, kendi içinde yitmiş, uçsuz bucaksız örtüyor gök her yeri ve açıyor, bir hareketlenip bir duruyor. Bir göl mü? Kıyıları karalayın! Bir dağ mı? Ne harika – eteklerinde güneşin altın ışıltısı. Oradan aşağı dökülüyor. Derken eğreltiotları, ya da beyaz tüyler, sonsuza, ta sonsuza uzanan –

Hakikati istemek, onu beklemek, bıkmadan usanmadan kelime kelime damıtarak sonsuza dek istemek – (soldan bir çığlık, bir çığlık da sağdan. Tekerlekler ayrı yönlere vurmuş. Otobüsler karışık bir halde kümelenmiş) – sonsuza dek istemek – (saat on iki belirgin vuruşla tekrar tekrar öğlen olduğunu duyuruyor; ışık altın pullar yayıyor; çocuklar fıkır fıkır) – hakikate duyulan o sonsuz istek. Kubbe kırmızı; ağaçlarda çil çil paralar sallanmada; bacalardan duman süzülmede; bağırışlar, çığlıklar, “Demir satarım” sesleri – ya hakikat?

Kadınların ayakları, erkeklerin ayakları, kimi kara, kimi parlak, bir noktaya ışınlanmış gibiler – (Bu sisli hava – Şeker? Hayır, teşekkürler – Gelecek güzel günler) – ateşin yalımları ok gibi dağılıp odayı, siyah silüetler ve onların parlak gözle-

ri dışında, kızıla boyuyor, dışarıdaysa bir kamyonet yükünü boşaltıyor. Bayan Falanca masasında çayını yudumluyor, vitrin kürk mantoları koruyor –

Işık köşelerde kırılıyor, göz alıcı, yaprak gibi hafif, gümüş ışıltularla tekerleklerle vuruyor, ev ya da değil, birlikte, ayrı, ama hep boşa gitmiş, canından bezmiş, bitik, paramparça, dibe batmış, birleşmiş – ya hakikat?

Artık doğru ateşin yanına, mermerin beyaz karesinde hatırlamaya. Fildişi derinliklerden çıkıp gelen kelimeler karlıklarından silkinip çiçeğe duruyor, içine işliyor insanın. Kitap düşüyor; ateşe, küllerin içine, anlık kıvılcımlara – ya da gezinmek şu an, alta kare mermer, minareler ve Hint denizleri, gökler maviye dönmüş, yıldızlar parlarken – ya hakikat? Yoksa şu an, yakınlık yetiyor mu?

Balıkçıl miskin, kayıtsız geri dönüyor. Gökyüzü yıldızlarını örtüyor; sonra yine döküyor ortaya.

YAZILMAMIŞ BİR ROMAN

İnsanın gözlerini okuduğu gazeteden ayırıp zavallı kadının yüzüne çevirmesi için böylesi bir mutsuzluk ifadesi yeterliydi – o ifade olmasa harciâlem kalan yüz onunla sanki insanın kaderinin sembolü oluyordu. Hayat insanların gözlerinde gördüklerimizdir; hayat onların görüp geçirdikleridir, gizlemeye çalışsalar da, bilmezden gelseler de saklayamadıkları – neyi peki? Hayat işte böyle bir şey galiba. Yüz yüze beş kişi –beş görmüş geçirmiş yüz– ve her yüzde bir şeylerin bilgisi. Tuhaf, nasıl da saklamaya çabalıyorlar bunu! Bu yüzlerin hepsinde ağzı sıkılık kol geziyor; dudaklar mühürlü, gözler yarı kapalı, her biri bildiğini ele vermemeye –ya da boşa çıkarmaya– yarayacak bir şey yapıyor. Biri sigara içiyor; öbürü okuyor; üçüncüsü bir not defterine harcamalarını yazıyor; bir dördüncü karşıda duran yol haritasına bakıyor ve beşinci bir kadın – işin kötüsü onun hiçbir şey yapmıyor olması. Yaşamı izliyor. Vah benim zavallı talihsiz kadının, sen bu oyunu oynayadur – hepimiz adına yap bunu, sezdirmeden!

Beni duymuş gibi bakındı, yerinde şöyle bir doğrulup iç geçirdi; hem özür diler hem de bana “Ah bir bilseniz” der gibi bir hali vardı! Sonra yine yaşamı izlemeye koyuldu. “Ben za-

ten biliyorum,” dedim usulca, görgü kuralları uğruna gözü-
mü *Times*’tan ayırmadan. “Her şeyi biliyorum. ‘Dün Paris’te
Almanya ve Müttefikler arasında barış resmen ilan edildi –
İtalyan Başbakanı, Sinyor Nitti – Doncaster’da bir yolcu treni
ile yük treni çarpıştı...’ Hepimiz biliyoruz –aslında *Times*
biliyor– ama bilmiyormuş gibi yapıyoruz.” Gözlerim tekrar
gazetenin ucundan öteye kaydı. Kadın şöyle bir ürpermiş,
kolunu tuhaf bir hareketle sırtının ortasına seğırtmiş başını
sallıyordu. Tekrar yaşam bilgileri kaynağıma döndüm. “Ne
isterseniz seçin,” dedim, “doğumlar, ölümler, evlilikler, dava
tutanakları, kuşların alışkanlıkları, Leonardo da Vinci, Sand-
hills cinayeti, ücret artışları ve hayat pahalılığı – evet, ne is-
terseniz seçin,” diye yineledim, “hepsi *Times*’ta!” Yüzünde bir
bıkkınlıkla başını yine iki yana sallamaya başladı, ta hareket
etmekten yorulan bir kapak gibi boynuna oturtana dek.

Times onun çektiklerine nereden çare bulacaktı? Ama
öbür insanlar da iletişim kurmuyordu. Yaşama verilecek en
iyi yanıt gazeteyi şöyle tam kare katlayıp kaldırmaktı, yaşam
karşısında kat kat, buruşuk, yine de dayanıklı. Ben de öyle
yaptım, sonra da görünmez bir kalkanın ardından etrafa
hızla göz gezdirdim. Ama kadın kalkanımı delip geçiverdi;
gözlerime sanki derinliklerinde işleyebileceği cesaret tortula-
rı arar gibi uzun uzun baktı. Ama o seğıirme yok mu, bütün
ümitleri boşa çıkarıyor, gizli anlaşmamızı bozuyordu.

Böylece Surrey’ye ve sınırın ötesine, Sussex’e dek sarsıla
sarsıla yol aldık. Ben gözlerimi yaşamın ta kendisine dikti-
ğimden öbür yolcuların birer birer inip gittiklerini, okuyan
adamı saymazsak, bütününüyle yalnız kaldığımızı fark etme-
miştim. İşte Three Bridges istasyonundaydık. Yavaşça plat-
forma yanaşıp durduk. Adam bizi bırakıp gidecek miydi?
Her iki ihtimal için de dua ettim – sonunda kalması için dua

ettim. Tam o sırada ayağa kalktı, gazetesini kibirli bir edayla artık işe yaramaz bir şey gibi buruşturup kapıyı hisşimla açtı ve bizi yalnız bırakıp gitti.

Mutsuz kadın biraz öne eğilip, bitkin, solgun, benimle sohbeta başladı – istasyonlardan, tatillerden, Eastbourne'daki erkek kardeşlerden, yılın hangi bölümünde olduğumuzdan, başı mıydı sonu mu şimdi hatırlamıyorum, dem vurup durdu. Sonunda pencereden, eminim, sadece akan yaşamı izleyerek soluklandı, “Uzakta olmak –en kötüsü de bu–” Eyvah, felaket gelip çatmıştı, “Yengem,” – sesindeki keskinlik soğuk çelik üzerinde bir limon damlası gibiydi, aslında benimle değil, kendi kendine mırıldanarak konuşmayı sürdürdü, “duysa saçma derdi – zaten herkes öyle diyor ya,” konuşurken kıpır kıpırdı, sırtının derisi tavukçunun vitrinindeki tüyü yolunmuş kümes hayvanlarınıninki gibi batıyordu sanki.

“Ah şu inek!” dedi sinirle, sanki çayırdaki koca gövdeli ineğe çok şaşırılmış gibi, bu onu yeni bir boşboğazlıktan kurtarmıştı. Sonra şöyle bir ürperip önceden de gördüğüm, sanki bir sinir kasılmasının ardından omuzlarının arasında bir yer yanıyor ya da kaşınıyormuş gibi, o tuhaf kaba hareketi yaptı. Sonra yine dünyanın en mutsuz kadını oluverdi, ben de bir daha kızıverdim ona, her ne kadar o ilk hislerle olmasa da; çünkü bir neden varsa ve ben bu nedeni biliyorsam izler yaşamdan silinmiş oluyordu.

“Yengeler,” dedim –

Dudakları söyleyeceği kelimeyle birlikte ağızından zehir dökülecekmişçesine büzüldü, öyle kaldı. Bütün yaptığı eldivenini alıp cam üzerinde bir noktaya sert hareketlerle sürtmek oldu. Sanki bir lekeyi, izi silinmeyen bir pisliği temizlemeye çalışıyormuş gibi sürtüyordu. Ama onun bütün

bu çabasına karşın leke çıkmıyordu; tekrar ürperdi ve artık alıştığım o kol hareketiyle yerine gömüldü. Bir şey beni de eldivenimi alıp penceremi ovalamaya zorladı. Benim taraftaki camda da küçük bir leke vardı. Bütün ovuşturmalarına karşın çıkmadı. Sonra vücudumda bir sinir kasılması oldu; kolumu kıvrıp sırtımın ortasına götürdüm. Benim sırtım da tavukçunun vitrinindeki yeni yolunmuş piliç gibi oldu; omuzlarımın arasında bir nokta kaşındı ve bu soğuk soyulmuş deri hissi beni sinir etti. Oraya ulaşabilir miydim? Sezdirmeden denedim. Ama kadın gördü. Yüzünde derin bir alay ve acı bir gülüş belirip kayboldu. İletişim kurmayı başarmış, gizini paylaşmış, zehrini bana geçirmişti. Artık konuşmasa da olurdu. Tekrar köşeme gömülüp onun gözlerine karşı gözlerime kalkan çektim; sadece yamaçları, vadileri, grileri, morları, kışa ait yer şekillerini izledim, artık mesajımı almıştım, bakışlarının ötesini okuyup gizini çözmüştüm.

Yengenin adı Hilda. Hilda? Hilda? Hilda Marsh – taptaze açan Hilda, koca yürekli, anaç. Araba yaklaşırken Hilda elinde bozuk paralarla kapıda bekliyor. “Zavallı Minnie, nasıl da çekirgeye benziyor, her zamankinden de çok – yine geçen seneki eski mantosu. Eh, tabii ya, bu zamanda iki çocuklu biri daha fazlasını nasıl yapsın? Dur, Minnie, ben veririm, işte buyurun şoför bey – ben varken hayatta olmaz. İçeri gel Minnie. Sepet ne kelime, *seni* bile taşıyırım!” Böylece yemek odasına girerler. “Çocuklar Minnie halanız geldi.”

Bıçaklar, çatalar usulca tabaklara daldırılıyor. Birden ayaklanıyorlar (Bob ve Barbara), elleri kolları havada, tekrar sandalyelerine oturtulup ağızları dolu kaldıkları yerden devam ediyorlar. (Biz bunları atlayacağız, süslemeleri, perdeleri, yonca desenli porselen tabakları, dikdörtgen şekilli sarı peyniri, beyaz kare bisküvileri atlayacağız, ah durun o da ne!

Öyle yemeğinin ortalarına doğru yine o kaşınıtlardan biri; Bob kaşığı ağzında ona bakıyor. “Tatlını bitir Bob,” Hilda çok ayıplıyor. “Niye kaşınıyor ki?” Atlayalım, atlayalım üst kata kadar olan her şeyi; pirinç kenarlıklı muşamba kaplı merdivenleri, ah işte! Eastbourne evlerinin damlarına bakan küçük bir yatak odası – tırtıl sırtı gibi bir o yana bir bu yana zikzaklı damlar, kırmızı-sarı çizgili, mavi-siyah ahşap kaplamalı.) Evet Minnie, kapı kapandı. Hilda bütün haşmetiyle aşağı inerken sen sepetinin iplerini çöz, yatağın üstüne şöyle gösterişsiz bir gecelik çıkar, tüylü terliklerin yanında kal. Ayna – hayır, aynadan uzak dur. Düzgün hareketlerle şapkanı tutan tokaları çıkar. Belki deniz kabuğu şeklindeki kutuda bir şey vardır? Şöyle bir salla; geçen seneki ince iğne – hepsi o kadar. Sonra burun çekiş, iç çekiş, pencere kenarında oturuş. Aralık ayında bir öğleden sonra saat üçte; yağmur çiseliyor! Manifatura dükkânının çatı katı penceresinden görünen bir ışık, hizmetçilerin odasından görünen bir başka ışık – ama bu dışarı süzülüyor. Bunlar ona bakma isteği vermiyor. Bir anlık boşluk – sonra, ne düşünüyorsun? (Durun arkasına geçip bakayım; uyuyor ya da uyur gibi yapıyor; öğleden sonra saat üçte pencere kenarında oturmaya ne der acaba? Sağlık, para, tepeler, Tanrı’sı?) Evet, koltuğun tam kenarına ilişmiş Eastbourne’un damlarını seyreden Minnie Marsh tanrılara dua ediyor. Bura ya kadar iyi; pencere camını da temizleyebilir; sanki Tanrı’yı daha iyi görmeye çalışır gibi; acaba hangi Tanrı’yı görüyor? Minnie Marsh’ın Tanrısı hangisi, Eastbourne’un arka sokaklarının Tanrısı mı, öğleden sonra saat üçün Tanrısı mı? Ben de görüyorum damları, göğü ben de görüyorum – ama şu tanrıları görme işi! Prens Albert’dan çok, Başkan Kruger’ı görmek gibi – bundan iyisini de söyleyemem onun için; onu bir sandalyede oturmuş görüyorum; siyah redingotlu; öyle

çok yükseklerde değil; belki oturması için bir iki bulut ayarlayabilirim; sonra bulutlar arasından görünen eline de bir değnek, yoksa bir çomak mı? – Siyah, kalın, budaklı – yaşlı, acımasız bir zorba – şu Minnie'nin Tanrısı! Kaşınıtı, yanma ve ürpertiği o mu gönderdi? Onun için mi dua ediyor Minnie? Pencereden çıkarmaya çalıştığı şey bir günah lekesi. Bir suç işledi demek ki!

Suçlar arasından seçmek bana kalıyor. Dört bir yan ağaç dolu – yazın çançiçekleri, şurada girişte, baharda çuhaçiçekleri. Yirmi yıl önceki bir ayrılık mı? Ya da tutulmamış sözler? Minnie'ninkiler değildir... O sadıktır. Annesine ne kadar iyi bakmıştı! Kenardaki bütün parası mezar taşına gitmişti – camın altındaki çelenklere – vazodaki nergislere. Ama galiba konudan sapıyorum. Bir suç... Yasını tuttu, sırrını derinlere gömdü diyecekler –kadınlığımı da diyecekler– şu bilgiç insanlar. Ne saçmalık *ona* cinsiyet yüklemek. Hayır – ya da böyle bir şey bulmalı. Yirmi yıl öncesi, Croydon sokaklarında yürüyor, manifaturacının vitrininde elektrik ışığında parlayan eflatun kurdele desteleri gözünü alıyor. Amaçsız dolaıyor – saat altı buçuk. Koşarsa hâlâ eve yetişebilir. Sallanan cam kapıyı itip açıyor. Ucuzluk zamanı. Gösterişsiz tezgâhlar kurdele dolu. Durup birini çekiyor, büyük güllü bir diğerine parmaklarıyla dokunuyor – seçmeye gerek yok, almaya da, her tezgâh sürprizlerle dolu. “Yediye kadar açığız,” saat yedi oluyor. Telaşla eve koşuyor, varıyor ama çok geç. Komşular – doktor – küçük kardeşi – kaynayan çaydanlık – hastane – ölü – ya da sadece olayın şoku, suçlama mı? İyi de ayrıntıların ne önemi var! Üstünde taşıdığı şey önemli olan; bir leke, bir suç, cezası çekilecek olan şey, her zaman orada omuzlarının arasında. “Evet,” diyerek onaylıyor sanki beni, “işlediğim bir suç.”